

Nieuwsbrief 6, december 2015

Nieuwsbrief bedoeld voor relaties van het SCBS van Dimence

Voor u ligt de zesde nieuwsbrief van het Centrum Bipolaire Stoornissen (SCBS). In deze nieuwsbrief o.a. aandacht voor onderzoek, innovaties en medewerkers van het SCBS. Wij wensen u veel leesplezier en nodigen u uit om te reageren op deze nieuwsbrief.

Anja Stevens, psychiater, hoofd SCBS
Bart Geerling, verpleegkundig specialist GGZ, teamleider SCBS

Inhoud

Agenda	1
Terugblik refereermiddagen	1
Onderzoek	2
Innovatie	2
Organisatie	4
Subsidie verworven	4
Cursusaanbod	4
ISBD 2016	5
Begeleiding VS i.o.	5
Generatie ² onderzoek	6
Publicaties	7
Boeken	7

Refereerbijeenkomsten 2016

24 maart	14.00 – 17.00 uur
21 juni	14.00 – 17.00 uur
22 september	14.00 – 17.00 uur

Accreditatie wordt aangevraagd voor verpleegkundig specialisten en psychiaters.

16 december 2016 zal de klinisch wetenschappelijke vergadering van het KenBiS (Kenniscentrum Bipolaire Stoornissen) plaatsvinden bij Dimence. *Voor deze bijeenkomst wordt accreditatie aangevraagd voor verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten en psychiaters.*

Terugblik refereermiddagen

Elk kwartaal organiseert het SCBS een refereermiddag, telkens met een ander thema.

Op 17 december stond de refereermiddag in het teken van de nieuwe richtlijn bipolaire stoornissen. De middag werd door ongeveer 50 personen bezocht en had een boeiend programma met als gastspreker Janwillem Renes, psychiater bij Altrecht, die de eerste resultaten van zijn onderzoek presenteerde.

De middag stond onder leiding van Peter Goossens, werkzaam als senior onderzoeker en verpleegkundig specialist GGZ bij het SCBS Bipolaire Stoornissen. Verder waren er bijdragen van Just Wernand, psychiater, Marjanne Verlaan, GZ-psycholoog, en Silvio van den Heuvel, onderzoeker bij SCBS.

**Het SCBS wenst u
fijne feestdagen!**

In de bijeenkomst van september stond 'de bipolaire stoornis in de kliniek' centraal. Deze middag werd gehouden in de Westerdok in Almelo en werd door de aanwezigen met een 8 beoordeeld!

Onder andere Alette Kleinsman, psychiater HIC Westerdok, gaf een presentatie over de behandeling van een manie in een gesloten setting. Madelon Meijer en Ellen Haas, beiden als verpleegkundige werkzaam op de HIC van Westerdok, vertelden over de 1 op 1 begeleiding in de extra beveiligde kamer.

In juni 2015 vond de middag 'Psychiatrie en Zwangerschap' plaats in Deventer. Deze middag was Diana Koster, vrouwencoach, als gastspreker aanwezig. De bijeenkomst werd goed bezocht en gewaardeerd, zowel door GGZ professionals als door verloskundigen.

Diana Koster is vrouwencoach en verloskundige. Zij is auteur van het boek 'Perfekte moeders bestaan niet'.

Onderzoek

SLEEPREG-BD

Het onderzoek naar de invloed van slaapverstoring bij zwangere vrouwen met een bipolaire stoornis of een postpartum psychose in de voorgeschiedenis.

Zwanger en bipolair?

Wilt u ons helpen?
Wij zoeken 130 vrouwen met een bipolaire stoornis, of een eerder na de bevalling doorgemaakte psychose, die zwanger zijn of willen worden en willen deelnemen aan een onderzoek naar de rol van slaapverstoring bij het ontstaan van problemen in de periode na de bevalling.

Wat is het doel?
Wij onderzoeken of slaapverstoring tijdens de zwangerschap en in de periode rondom de bevalling een voorspeller is voor het ontstaan van depressieve, (hypo)manische of psychotische verschijnselen in de periode na de bevalling.

Meer weten?
Wilt u iemand aanmelden voor het onderzoek of meer informatie ontvangen? Neemt u gerust contact met ons op of kijk eens op onze site.
T: 0612 969 202
T: 0546 542 424
E: sleepregbd@dimence.nl
I: www.dimence.nl/sleepregbd

In totaal zoeken we 130 deelnemers. Dit aantal is nog niet bereikt en we zoeken dus nog steeds vrouwen die mee willen doen.

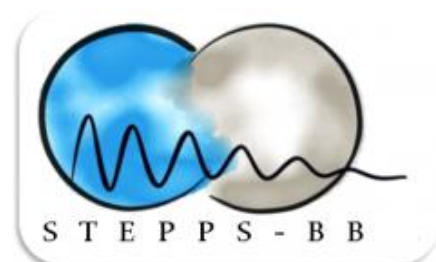
Ken je iemand die in aanmerking komt, vraag haar dan contact met ons op te nemen of neem zelf contact op via sleepregbd@dimence.nl, of telefonisch via 0546 684 198.

[Meer informatie over het onderzoek.](#)

STEPPS-BD

Dit onderzoek, VERS bij patiënten met een bipolaire stoornis en emotieregulatieproblemen, houdt zich bezig met stemmingswisselingen die niet alleen samenhang hebben met de bipolaire stoornis maar ook een oorsprong hebben in de persoonlijkheid. Tot op heden bestaat hier nog geen speciale behandeling voor.

[Meer informatie over het onderzoek.](#)

Partners gezocht van vrouwen met een bipolaire stoornis, die zwanger zijn of recent zijn bevallen.

Wij willen onderzoeken wat de behoeften aan zorg is van partners van vrouwen met een bipolaire stoornis, die zwanger zijn of recent zijn bevallen.

Momenteel is er, voor zover ons bekend, geen zorgaanbod voor partners van zwangere vrouwen met een bipolaire stoornis en is ook niet bekend of hier en zo ja, welke behoefte hieraan is.

Wilt u meer informatie over het onderzoek of heeft u interesse in deelname, dan kunt u contact opnemen met:

Hanneke de Wit, klinisch psycholoog i.o.
h.dewit@dimence.nl / tel 0570-639240.

Onderzoek naar het aanleren van zelfmanagement bij een bipolaire stoornis.

Begin 2012 is begonnen met het veldonderzoek naar bepalende factoren (determinanten) in het aanleren van zelfmanagement strategieën bij patiënten met een bipolaire stoornis. Dit onderzoek wordt uitgevoerd in het kader van een promotie in de verplegingswetenschappen bij het Radboud UMC Nijmegen en de KU Leuven in België, onder supervisie van prof. dr. Theo van Achterberg, prof. dr. Peter Goossens en dr. Cees Terlouw. Voor dit onderzoek zijn in de loop van 2011 en 2012, 16 patiënten, 10 naastbetrokkenen en 9 professionals van Dimence, Mediant en GGZ Rivierduinen benadert voor kwalitatieve interviews. Inmiddels is deze fase afgerond en zijn de bevindingen van patiënten ervaringen gepubliceerd in het *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing* (doi: 10.1111/jpm.12243). Naast deze kwalitatieve studie is er een uitgebreide literatuurstudie gedaan naar determinanten die het aanleren van

zelfmanagement kunnen beïnvloeden. De dataverzameling van deze studie is afgerond en de analyse is grotendeels gedaan.

De studie is verder uitgebreid door een pilot studie *Zelfmanagement en Dialoog bij patiënten met een bipolaire stoornis* met als doel de gebruikerservaringen en de ervaringen van patiënten met een bipolaire stoornis, mantelzorgers en behandelaren ten aanzien van eigen regie, dialoog met de behandelaar en beïnvloedende factoren bij gebruik in kaart te brengen.

Tevens is er gekeken naar de mate van effect op zelfmanagement, symptoomreductie en kwaliteit van leven. Het betreft een samenwerking tussen het SCBS Dimence, GGZ InGeest, de Vrije Universiteit Amsterdam, Altrecht, de VMDB, het UMC Groningen, Patiënt1 en het Trimbos Instituut.

De bevindingen uit de studies van naastbetrokkenen en professionals, evenals de literatuurstudie worden gepubliceerd in internationale verpleegkundige tijdschriften. De pilotstudie zal worden ingediend bij een internationaal medisch georiënteerd blad. Voor het kwalitatieve onderzoek en de pilotstudie is een abstract ingediend als onderdeel van een mini-symposium onder leiding van Prof. dr. Ralph Kupka bij het voorjaarscongres 2016 van de NVvP te Maastricht. Tevens zal er voor deze studies een abstract worden ingediend bij het 18de jaarlijkse Conferentie van de

International Society for Bipolar Disorders in de zomer van 2016. De resultaten van deze studies zullen eveneens onderdeel vormen van een van de programma's van de Klinisch Wetenschappelijke vergadering van het KenBiS in 2016.

Zoals u kunt lezen wordt er druk aan de weg getimmerd om de behandeling rondom zelfmanagement van een bipolaire stoornis een wetenschappelijke basis te geven. De resultaten van deze studies zullen in de loop van 2016 worden gepresenteerd.

Mocht u voor die tijd vragen hebben, kunt u Silvio van den Heuvel bereiken via het secretariaat van het SCBS Dimence, telefoon 0546 684 198 of scbs@dimence.nl.

Uitgesproken baby's

Vanaf nu is het mogelijk om kosteloos de film 'Uitgesproken baby's' te lenen bij het SCBS. Het gaat om een eigenhandig ondertitelde versie van 'Babies Aloud'.

Kwesties rondom zwangerschap en geboorte worden vaak gezien als vrouwenzaken waarin mannen slechts een bijrol spelen. De film probeert het belang van een evenwichtige relatie aan te tonen.

Dit is cruciaal in het ondersteunen van vrouwen die omgaan met, en herstellen van, een postpartum depressie.

De film bestaat uit drie korte, humoristische sketches.

Organisatie

Het SCBS is georganiseerd binnen de deelmarkt Topreferente GGZ binnen de stichting Dimence. Dimence positioneert hiermee de derdelijnszorg in een eigen deelmarkt zodat het op het gebied van onderzoek en innovatie de samenwerking verder kan ontplooiën.

Het behandelteam SCBS is het afgelopen jaar uitgebreid door de komst van Gea Kamphuis en Just Wernand. Gea werkt als sociaal psychiatisch verpleegkundige binnen het team en Just als psychiater. Beiden zijn sinds mei 2015 verbonden aan het team.

Subsidie

Peter Goossens heeft voor het SCBS bij zorgverzekeraar ENO € 30.000,- subsidie verworven voor twee innovaties die in het komende jaar verder uitgewerkt zullen gaan worden.

In een volgende nieuwsbrief hopen wij meer te kunnen vertellen over de inhoud van deze twee projecten en over de voortgang!

Cursusaanbod

Kennisoverdracht is een van de speerpunten van het SCBS. Voor de komende periode staat de basiscursus 'Psychiatrie en Zwangerschap' gepland voor maandag 7 maart 2016.

Goede begeleiding van patiënten met een kinderwens en psychiatrische problemen is van groot belang. Vragen over risico's, erfelijkheid en medicatie moeten zorgvuldig worden besproken. In de basiscursus psychiatrie en zwangerschap wordt hierover informatie gegeven evenals over de te nemen voorzorgsmaatregelen om de risico's voor zowel moeder als kind zo klein mogelijk te houden.

[Meer informatie en aanmelden.](#)

ISBD 2016 in Amsterdam

In 2016 zal de 18^e editie van de door de International Society for Bipolar Disorders georganiseerde conferentie gehouden worden in Amsterdam.

Van 13 tot en met 16 juli 2016 staat dit internationale evenement gepland en ook vanuit het SCBS zijn teamleden voornemens hun bijdrage te leveren aan de invulling van het programma.

Begeleiding VS i.o.

Binnen het SCBS worden op dit moment 3 verpleegkundig specialisten begeleid die onderzoek doen binnen een van de 3 verschillende onderzoekslijnen van het SCBS. Graag geven we een korte schets van de inhoud van deze onderzoeken.

Three of a kind

[Marjan van der Kuil](#)

In het kader van de verpleegkundig specialist opleiding GGZ is onder supervisie van Dr. N. Weisscher en B. Geerling een onderzoeksopzet gemaakt voor het onderzoek 'Three of a Kind'. Dit is een kwantitatief onderzoek naar de prevalentie van alcoholmisbruik/ -afhankelijkheid bij de comorbide groep patiënten met een bipolaire stoornis en een borderline persoonlijkheidsstoornis. Dit onderzoek is een onderdeel van onderzoek binnen het (SCBS). Er is gekozen voor een kwantitatieve onderzoek omdat er nauwelijks onderzoek gedaan is naar de prevalentie van middelenmisbruik in deze doelgroep. Het CWO heeft akkoord gegeven om dit onderzoek te starten binnen Dimence. Volgend jaar zal o.a. in de nieuwsbrief aandacht besteed worden aan de uitkomsten van het onderzoek.

Interventie 'Leopolds handgrepen'

[Miriam van Norel](#)

Sinds augustus 2015 is, binnen de cursus 'Zwanger en Dan?', gestart met de interventie 'Leopold's handgrepen'. De zwangere vrouwen met psychiatrische problemen, die deelnemen aan het preventieve dagprogramma, worden door hun verloskundige begeleid in het bevoelen van de ongeboren baby in hun buik. Ze voelen daarbij waar het ruggetje, de billetjes en ledematen zich bevinden. Binnen de cursus worden hun ervaringen besproken waardoor het denken en fantaseren over de aanstaande baby gestimuleerd wordt. Met deze interventie wordt beoogt de prenatale hechting tussen een aanstaande moeder en de ongeboren baby te bevorderen.

In de komende maanden zal, middels diepte interviews, onderzocht worden wat de ervaringen van de zwangere vrouwen zijn met deze interventie en of ze hierdoor een betere gehechtheid ervaren.

De mate van hechting, de kwaliteit van de hechting en de intensiteit van preoccupatie met de foetus (kwantiteit) wordt gemeten met het meetinstrument Maternal Antenatal Attachment Scale (Condon, 1993). De uitkomsten daarvan zullen met de ervaringen van de vrouwen vergeleken gaan worden.

Zwanger, verslaving en psychiatrie
[Miranda Dammers](#)

Het praktijkprobleem is dat vrouwen in de verslavingspsychiatrie die zwanger willen worden of zwanger zijn, uit beeld raken gedurende de dubbeldiagnose behandeling. Het is een onbekend fenomeen wat deze vrouwen hiertoe beweegt en wat hun ervaringen zijn met betrekking tot de gewenste en ontvangen begeleiding en behandeling. Er is veel onderzoek gedaan naar de effecten van verschillend middelengebruik tijdens zwangerschap en de gevolgen hiervan op de ontwikkeling van het ongeboren kind. Er is echter nauwelijks onderzoek gedaan naar zwangerschap in de verslavingspsychiatrie. Het is onduidelijk hoe vrouwen in de verslavingspsychiatrie, hun behandeling en begeleiding in de GGZ voor, tijdens en na hun zwangerschap hebben ervaren. Tevens is het onduidelijk wat zij als effectief hebben ervaren en wat zij gemist hebben in de begeleiding en behandeling. Dit gegeven zou ik willen gebruiken als kern van mijn onderzoeksprobleem.

Generaties² onderzoek
Promotieonderzoek Just Wernand

De Generaties² studie is een groot onderzoek waarbij de vraag centraal staat hoe zwangere vrouwen zich voorbereiden op het aanstaande moederschap. Het wordt uitgevoerd door de afdeling Ontwikkelingspedagogiek van de Vrije Universiteit (Prof. dr. Carlo Schuengel en dr. Mirjam Oosterman) en het VU Medisch Centrum in Amsterdam in samenwerking van een groot aantal verloskundigenpraktijken in de regio Noord-Holland en verschillende instellingen die betrokken zijn bij de opvang of behandeling van zwangere vrouwen met problemen. In een van de deelstudies wordt in het kader van het promotieonderzoek van Just Wernand het verloop van angst en depressie tijdens de zwangerschap en het eerste jaar postpartum in kaart gebracht en onderzocht in hoeverre angst en depressie gedurende de zwangerschap van invloed zijn op de verwachtingen over het ouderschap, ouderschapscompetenties en gehechtheid. De dataverzameling over de periode van de 12^e zwangerschapsweek tot een jaar postpartum wordt begin 2016 afgesloten.

Doel van de studie is inzicht te krijgen in de manier waarop ouder- en kind kenmerken de ontwikkeling van het ouderschap en de relatie tussen moeder en kind beïnvloeden om hiermee bij te dragen aan verbetering van de perinatale zorg voor kwetsbare vrouwen en hun kinderen.

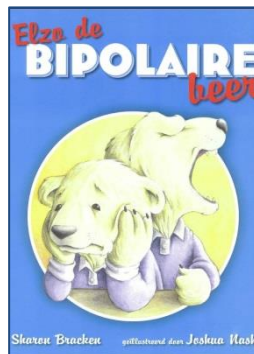
Publicaties

Ook in 2015 zijn er door teamleden van het SCBS weer artikelen geschreven, voordrachten gehouden en presentaties gegeven. Dit alles is samengevat in het publicatieoverzicht van het SCBS.

Het publicatieoverzicht is [hier](#) te downloaden.

Boeken

Sharon Bracken heeft in 2009 een voorlichtingsboek met prachtige prenten uitgegeven voor kinderen met een bipolaire stoornis en kinderen van ouders met bipolaire stoornis.

Medewerkers van SCBS Bipolaire Stoornissen werkten mee aan de vertaalwerkzaamheden van dit boek.

Wanneer u belangstelling heeft voor dit boek dan horen we dat graag. Stuur dan een mail naar scbs@dimence.nl.

Het boek is verkrijgbaar voor € 12,50 per exemplaar.

Anja Stevens, psychiater en hoofd SCBS Bipolaire Stoornissen, en Fleur Schreurs, studente toegepaste psychologie, brachten eind 2013 het boek 'Vervreemd van mezelf en mijn omgeving' uit.

Het boek vertelt over de verhalen van vrouwen die een postpartum psychose hebben doorgemaakt. De angst die zij hebben gevoeld, het onbegrip en de onwetendheid van de omgeving speelden hen parten. Karin den Oudsten heeft haar ervaring met dit ziektebeeld om kunnen zetten tot een kracht en zet zich in voor deze doelgroep.

Dit boek creëert kennis, erkenning en steun voor iedereen die met dit ziektebeeld in aanraking komt.

Het boek is voor € 10,- verkrijgbaar en kan besteld worden via scbs@dimence.nl.